

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo pa 8 dinarjev.

Hujše še pride?

V narodni skupščini poslanci govore o obupnih razmerah v našem državnem življenju. Uprava ni kos svojim nalogam, propada gospodarsko življenje, socialne potrebe skoraj niso več na dnevnem redu in ako se kaj črta iz državnega proračuna, je vedno najteže udarjena socialna politika. Gospodarske stanovske organizacije s podvojeno energijo in v stalni nestrpnosti poudarjajo in opozarjajo, da se bliža polom na vseh koncih. Svare in opominjajo. Na vsakem zboru, na vsaki konferenci, v vseh svojih strokovnih glasilih govore le o bližajoči se katastrofi. Življenje, da postaja nezno, tišina, ki vlada, da je samo še tišina pred viharjem.

Tudi zunaj v svetu je živo. Vsa oficijelna in neoficijelna zastopstva v revnih in bogatih državah se bavijo samo z vprašanjem krize in premišlujejo o sredstvih, s katerimi bi to napeto ozračje razstrelili. Za maj 1927. je določena svetovna gospodarska konferenca, angleški in nemški ministri brezuspešno iščejo obliko, ki naj rešijo gospodarstvo teh dveh industrijsko najmočnejših držav. Po končani rudarski stavki na Angleškem se zdi, kakor da se pričakuje velika konkurenčna bitka med Nemčijo in Anglijo. Zmage si ni nobena držav sigurna. Na ponovne konference se mrzlično pripravljajo nemške in angleške zveze industrijev. Rusija išče izhoda iz svoje gospodarske letargije in sam Čičerin je v Berlinu priznal, da Rusija nima več interesa vtikati se v notranje razmere posameznih držav, t. j. da ji ni več na tem, da v drugih državah zaneti komunistični požar. Gre ji samo za dobro prijateljstvo z vsemi državami, za gospodarske stike in obnovo propadajočega gospodarstva. Češki ministrski predsednik g. Švelha v proračunskih debatah s prstom kaže smer, katero mora iti vsa državna politika, to je smer dosledne gospodarske politike.

Tako ozračje delavstvu ne more prinesiti ničesar dobrega. Ne more in ne bo — ako bo delavstvo stalo ob strani in le z negativno kritiko spremljalo razvoj dogodkov, ali se morda pripravljalo le na stavke. Te so vedno zadnje orožje in že čin obupa, čin, ki je z ozirom na posledice zelo negotov.

Angleška industrija je bogata. Obvlada pol in še več sveta. Ona je zadnja, ki bi bila upravičena dotikati se delavskih pravic ali pustiti delavske potrebe z vidika. Pa kaj vidimo! Komaj je ponovno zapelo kladivo v angleških rudnikih, že je prišla industrija, da pove, da boj še ni končan in da se bo isti z vso silo nadaljeval. Stopamo v predvojnne stopinje kolosalnega gospodarskega boja med Anglijo in Nemčijo. Pod to pretvezo hoče angleška industrija vreti raz sebe tudi vsa ona socialno-politična bremena, katerih sama ne smatra, da so neobhodno potrebna. V oficijelnem proglasu je angleška industrija že napovedala to demontažo. In to v deželi, kjer je domovina

delavskih strokovnih organizacij in kjer je baš zadnja rudarska stavka, ki je trajala nad pol leta, dokazala da je delavstvo močno.

Kaj bo pri tej sliki pri nas? Ali najhujše še pride? To so vprašanja, ki bi morala dan in noč brniti po glavah vseh onih, ki so oficijelno in neoficijelno poklicani, da bdé nad usodo delavca. Naša industrija peša. Vzrokov ne bomo poudarjali, ker so splošno znani. Vsa podjetja reducirajo. Za spomlad se obetajo še hujše redukcije. Dela ne bo in brezposelnost bo zadivjala v nezaslutni ostrini. Kdo bo za to odgovarjal? Ne v zadnji meri delavec sam! Že pregovor pravi, da je vsakdo sam svoje sreče kovač. Delavec je brez dvoma poklican, da svojo srečo najprej sam kuje in da se posluži prav vseh sredstev, ki so mu ob dani priliki na razpolago. Prvo tako sredstvo je iztrezjenje. Treba je, da pride v delavstvo zavest pozitivnega ustvarjanja in sodelovanja. Ven mora iz meglenega kraljestva komunizma na solnce realnega življenja. Opustiti mora borbo za nemogoče stvari, s tem se mora sprijazniti. Še celo dr. Korošec je rekel, da zvoni plat zvona in da ni več važna avtonomija, da so važna samo še nujna gospodarska

vprašanja. Razredna borba — dobro, brez-narodnost — dobro, komunizem — dobro, vse dobro in prav, toda najbolj dobro in prav pa mora biti gospodarski kruh — vsak dan. Ne stati na pragu in preko plotu kričati na sosedovo dvorišče. Ako povodenj hiše ruši, je potrebno samo eno: vodo usmeriti stran od hiš. Danes je važno samo eno: **sodelovati** na ozdravitvi gospodarskega življenja in mislim, da je boljše to življenje ozdraviti na podlagi sedanjega družabnega reda, kakor pa pustiti življenje umirati, ne da bi bili zmožni ustvariti že danes boljši družabni red. Ko bo dosti kruha, ali vsaj toliko, da ne bo lakote, pridejo druga vprašanja na vrsto. Ali mislite, da so Angleži svojim kolonijam dali svobodo — iz same ljubezni in navdušenja. To so storili zato, ker so to po stoletnem delu mogli storiti, ker so iz vsega **stvorili močno gospodarsko enoto**, kateri je mogoče dati veliko političnih svobod. Tudi mi jih bomo dosegli, ko bomo **gospodarsko močni**.

V teh težkih dneh se nam zdi potrebno, da mislimo na **delovno skupnost** med delavcem in industrijcem. To misel je delavec v Nemčiji sprejel. Zato so skupne seje med Delavsko zbornico in Zbornico za trgovino, obrt in industrijo — nujna gospodarska in socialna potreba. Drugače bo še hujše res prišlo.

Izzivanje centrale delavskih zbornic.

Že v eni zadnjih številkih smo omenili in ožigosali dejstvo, da Del. zbornice, zlasti centralni sekretariat — zanemarjajo svoje prave dolžnosti in naloge, zato pa tem bolj skrbje za propagando internacionalnih organizacij. To se pravi, da delavske zbornice hočejo iz delavskih gospodarskih ustanov postati politična hrbtenica internacionalne. Iz te moke pa kruha ne bo, ker ga ne sme biti. Delo je v delavskih zbornicah že itak otežkočeno in bo še dolgo časa treba, da one postanejo vsesplošno uvaževan faktor; zato je zelo kratkovidno in prav zelo netaktno, ako si zbornice same, z lastnimi dejanji in nehanji kvarijo ugled in značaj zakonitih, popolnoma objektivnih institucij.

Danes moramo zabeležiti novo dejstvo neobjektivnega delovanja centrale zbornic. Centrala je ob priliki kongresa vseh delavskih zbornic izdala tiskano poročilo o svojem delovanju. V tem poročilu, ki je službeno poročilo in ima torej nuditi popolnoma objektivno in nepristransko sliko o delu centrale, vidimo, da je centrala prepričana, da je ona le institucija za propagando in reklamo internacionalnih organizacij. Poročilo med drugim navaja razne delavske strokovne organizacije, njih moč in sedež. Kako je podana ta slika? Zanima nas predvsem Slovenija. Dočim poročilo našteva do največjih podrobnosti vse bivše, sedanje in — bodoče internacionalne strokovne organizacije in jim daje skoro več članstva, kakor je v Sloveniji delavstva,

ne vé o narodnih delavskih strokovnih organizacijah ničesar. «Pozablja» na organizacije zasebnih nameščencev, ne vé ničesar o strokovni organizaciji narodnih železničarjev, ki je brez dvoma najmočnejša organizacija v državi. Ne pozna ne delavske «Unije», ne Narodno socialne in Narodno strokovne zveze itd. Ne potrebujemo zase prav nobene re-kiamé, toda od Delavske zbornice, ki je za k o n i t a ustanova, v enaki meri namenjena vsem, zahtevamo, da je v svojih poročilih povsem objektivna, kajti drugače bomo našli sredstva, da se naš denar ne bo na ta način razmetaval. Za Slovenijo je v polnem obsegu odgovorna ljubljanska zbornica, ki naj v bodoče taka nepotrebna izzivanja prepreči.

*

Razveselite otroke na Sveti večer

z najboljšo „Doko“ obutvijo,

ki je ne bodo uničili preko zime. V zalogi vsakovrstna obutev za male in velike.

„DOKO“

v Ljubljani, Prešernova ul. 9 (dvorišče).

Naročajte in razširjajte „Novo Pravdo“!

Priprave za volitve v oblastne skupščine.

Zakon o oblastni samoupravi je v veljavi od 22. aprila 1922. Že pred štirimi leti bi se morale vršiti volitve v oblastne skupščine. Beogradske vlade so pa vedno odlašale z volitvami. Šele letos se je odločila vlada razpisati volitve, ki se vrše 23. januarja. Skupščine se sestanejo nato 23. februarja. Za volitve v oblastne skupščine se je vlada odločila izključno le iz političnih motivov. Četudi je bilo več kot dovolj časa na razpolago od objave zakona do danes, se vendar še dosedaj ni ničesar ukrenilo glede poslovanja oblastnih samouprav.

Zakon o oblastni samoupravi se je že veliko mrcvaril v naši politični javnosti. Končno-veljavno sodbo o zakonu se bo lahko izreklo šele potem, ko bodo postale oblastne samouprave dejstvo. Pokazalo se bo, ali so v sedanjih zakoniti obliki življenja sposobne, ali ne. Nedvomno bi se dalo za oblast veliko koristnega napraviti, če bodo krajevni faktorji v resnici prevzeli del državne uprave. Po težkih izkušnjah zadnjih let ni v državi še tako navdušenega centralista, ki bi ne zagovarjal upravne decentralizacije. Oblastna samouprava postaja vedno glasnejša zahteva vseh, katerim je pri srcu napredek države.

Že v okviru obstoječega zakona imajo oblastne skupščine precejšnjo možnost udeleževati se v najrazličnejših problemih gospodarskega, socialnega, zdravstvenega in kulturnega značaja. Seveda se bo pa morala skupščina zavedati, da je predvsem strokovna institucija in prav na koncu šele politična arena za izbruhe strankarskih razpoloženj. Ne smejo se povrniti nazaj časi deželnih zborov, ko so klerikalci z nasiljem ubijali čut pravičnosti in pri vsaki priliki udarili one, ki niso bili z njimi strankarsko v eni vrsti. Za utemeljitev naše trditve o politični maščevalnosti klerikalcev naj spomnimo samo na dejstvo, kaj je n. pr. počenjal kranjski deželni odbor z mestno občino ljubljansko. Na leta ni Ljubljani odobril proračuna, sklepe je razveljavljal iz samega političnega sovraštva in onemogočal izvedbo najskromnejšega komunalnega programa.

Upoštevanje rezultatov zadnjih volitev v narodni skupščini je gotovo, da dobe v ljubljanski in mariborski oblasti klerikalci trdno večino. S tem kar računajmo, da ne bo po volitvah začudenih obrazov. Kar ostale stranke lahko pri volitvah dosežejo, je samo izvolitev primerno močne delegacije, ki bo vodila kontrolo nad klerikalno večino. Poleg tega bo pa morala opozicija nastopiti z inicijativo, da ne bo nikdar deležna očitka, da je njen glavni posel negativna kritika.

Kdor misli, da je vseeno, kako močna bo protiklerikalna opozicija v oblastnih skupščinah, mu zaenkrat ni pomagati. Prepričal se bo po enoletnem delovanju oblastnih skupščin, da je od vseh nadvlad klerikalna še najreakcionarnejša. Takrat bo sigurno z nami vred zaklical, kar je protiklerikalnega se mora združiti, da se onemogoči absolutno nadvlado SLS v Sloveniji.

Položaj v posameznih srezih je tak, da bi na skupni listi protiklerikalne stranke veliko pridobile. V nasprotnem primeru pa bo marsikateri mandat odletel v naročje SLS samo zato, ker hoče vsako omizje strankarjev svojo lastno politiko in je podpihovanje sovraštva med posameznimi protiklerikalnimi strankami hujše, kot pa energija, ki se porabi v boju s skupnim sovražnikom: političnim klerikalizmom.

Delavstvo in nižji nameščenci po večini

gotovo niso klerikalno orijentirani. Čimveč bo izvoljenih klerikalcev v skupščini, tem manj bodo zastopani interesi protiklerikalnih delavcev in nameščencev. Ker pa ima ravno delavno ljudstvo poseben interes na delovanju oblastnih skupščin, je samo ob sebi umljivo, da mora delavstvo in nameščentstvo najti izhod, da v koaliciji z vsemi protiklerikalnimi strukami izvojuje tudi sebi zastopstvo.

Marksistično delavstvo je sklenilo (vsaj na papirju) enotne liste. Kakšni so izgledi na uspeh. Kvečjemu dobe v vsaki oblasti po en mandat in sreča jim bi morala z volilnimi preostanki biti izredno naklonjena, da dobe še drugega. Vsi drugi glasovi bodo pa šli v nič

za delavstvo in seveda v korist klerikalcem. Najbolj žalostno vlogo igrajo v Sloveniji radikali. Komaj jih je toliko, da imajo dovolj pristašev za kandidate, pa se šopirijo, kot bi imeli ne vemo kaj za seboj. Slišimo, da so v nekaterih krajih že postavili svoje liste. Komu v korist? Sebi gotovo ne. Mandata ne dobe prav nobenega.

Samostojni kmetje, oziroma radičevci se smatrajo vsemogočne in v svoji bolni ambiciji ne vidijo nikogar razven sebe. Nastopajo tako, kot da bodo imeli večino v bodočih oblastnih skupščinah in postavljajo kandidate v raznih okrajih samo zato, da razbijajo napredno fronto.

Navzlic vsem neugodnim perspektivam je vendarle gotovo, da se pri volitvah v oblastne skupščine pokažejo že prve osnove za enotno protiklerikalno fronto, ki bo združila največje število naprednih in socialističnih volilcev.

Ameriška invazija v Evropi in njeni cilji.

Zedinjene države ameriške so spadale pred vojno k onim tako zvanim «novim zemljam», ki so se pričele industrijsko razvijati skoro izključno s pomočjo evropskega, predvsem angleškega kapitala. Amerika je bila dolžnica Evrope. Njene obveznosti so se cenile l. 1914. na 6 do 8 milijard mark. Po vojni se je radi znanih vzrokov razmerje zaobrnilo tako, da dolguje Evropa Ameriki več ko 60 milijonov mark. Če je Evropa nameravala pomagati obsežni novi državi, v resnici ni našla beda-stega in brezbriznega učenca. Dvajset let že stremelje Zedinjene države za napenjanjem pravilne energije in občudovanja vredno trdno voljo za edinim visokim ciljem: da postanejo največja tovarna sveta, katera bi mogla preskrbljevati ves svet s svojimi proizvodi, dobavljanji v prvovrstnih kakovostih, pod najugodnejšimi pogoji in za najnižjo ceno. Toda taka ekspanzija produkcije je nujno predpostavljala neskončno razširjevanje trga.

Vprašanje svobodnih tržišč pri tem velikopoteznem in po načrtu izvajanjem hotenju gotovo ne igra prve vloge. Če preiščemo natančneje karakteristične znake tega pohoda v Evropo, lahko opazimo, da je cilj drugie: v stremeljenju popolnoma obvladati vse sirovine stare celine. Uspeh tega stremeljenja je že do danes za Evropejce naravnost obupen. Amerikanci so dobili v svoje roke največje rudnike manganove rude, produkcija cinka je do štirih petin v njihovih rokah, nedavno osnovani nemški železni kartel je do dveh tretjin pod ameriškim vplivom in kontrolo in s pomočjo borznih manevrov si je vsemogočna Standard Oil Co. of New Jersey pridobila nadvlado v novoustanovljeni I. G. Farben-industrie A. G.

Ameriška invazija se posebno rada obrača proti vzhodni Evropi, kot mestu največjih trenutnih potreb in najmanjšega odpora. Omenjena Standard Oil Co. se pogaja za podpis dalekosežne pogodbe z Naftatrustom v Baku, medtem ko eksponent Rockefellerjevega doma potuje po petrolejskih poljih v okolici Kaspiškega morja, opolnomočen k podpisu pogodbe z rusko vlado in s pravico razpolagati s čedno vsoto 25 milijonov dolarjev, katere dobi ruska vlada za kritje prvih potreb. Močan konzorcij, ki bo nosil ime «Russian-American Petroleum Company», čaka samo še na dva podpisa, da stopi v življenje. Ne omejuje se samo na petrolejske vrelce v okolici Baku, temveč zavzema tudi ogromna polja v pokrajini Groznij. Vrtalne naprave in druge priprave seveda zahtevajo izdatne investicije, toda kaj

pomenijo za Standard Oil največje investicije pri blaženi zavesti, da bo eden največjih petrolejskih producentov bodočnosti dejansveno pod njeno kontrolo? Saj ta družba še niti ni podpisala pogodbe, pa se že pripravlja na graditev nove cevne črte od Baku do Batuma in to pripravlja na ameriški način. Poleg tega se zanima tudi za sever Rusije in okolico železnice, ki veže Petrograd z Murmanom, to je za 1500 kvadratnih milj na petrolejskih poljih bogatega ozemlja.

V Katovicah bo investirala Harimanova skupina 10 milijonov dolarjev v cinkove rudnike, da jih spravi na ameriško višino. V Cianturi v Kavkazu se bo vložilo 3 milijone dolarjev za obnovo manganovih rudnikov. Od Rena do Kavkaza — povsod najdemo stopinje, ki jih pušča za seboj ameriški kapital na poti po Evropi, pri kateri se niti ne trudi prikriti ciljev svojega stremeljenja. Nemčija, Rusija in Poljska so tako rekoč že podlegle. Razumemo cilje tega kapitala in razumemo tudi ljubeznivo pripravljenost, s katero sprejemajo zadnji čas v Wall-Streetu (Newyorška bančna četrt) prošnje za posojila.

In tudi razumemo, zakaj da se Amerika tako dolgo ni mogla pomiriti z mislijo, da se ji umika Francija, ki si hoče pomagati in rešiti z lastnimi silami.

Ameriki je bilo treba razširjenja trgovine. Po vojni se vsled gospodarskega neuravnovešenja in vsled splošno oslabiljene nakupne moči prebivalstva krčijo trgi po vsem svetu, medtem ko dosega ameriška industrija postopno svojo kulminacijsko točko. Postalo je nujno, da se Zedinjene države odločijo za drugačno politiko, računajočo z žalostno resnico, ki se da izraziti s pojmom: zlata inflacija v Ameriki, papirnata inflacija v Evropi. — Ameriška trgovina je bila eminentno interesirana na tem, da bi evropska trgovina oživela — toda dolgo je trajalo, predno so za oceanom zapopadli staro resnico angleških free-tradestov (zagovornikov svobodne trgovine), da korist enega ni treba da je nujno škoda drugega. Na drugi strani pa so se v Wall-Streetu zavedli, da so investicije v kredita vrednih evropskih podjetjih dobičkanosnejše, kot kjerkoli drugie.

Od leta 1923. datirajo prva izdatnejša ameriška posojila in prve velike investicije v evropskem podjetništvu. Tekom zadnjih dveh let pa je Amerika investirala v evropska podjetja preko ene milijarde dolarjev. In svoje stremeljenje po dosežbi nadvladujočega stališča

vedno bolj stopnjuje — vsaj je samo v treh dneh meseca junija vložila v Evropi 90 milijonov dolarjev, če ne v štejem ogromnih zneskov, ki so se porabili v takratni zmedbi na nemških borzah, ko je eden znanih ameriških trustov kupoval vse akcije enostavno po ceni, po kateri so se nudile.

Zapopasti in po možnosti upreti se zgor-

njemu stremljenju ameriškega kapitala ni samo v interesu evropskega kapitala, temveč tudi v interesu evropskega delavstva. Ker danes služi gospodarju, jutri morda pa bo že služilo namezdniku gospodarjevemu. Ker če bo šlo v tem tempu naprej, bo evropski kapital samo še mezdni pomočnik ameriškem.

Po drugih državah.

Sovjetska zunanja politika. Ruski ljudski komisar za zunanje zadeve, Čičerin, je inozemskim častnikom podal obsežne izjave o ruski zunanji politiki in poudaril med drugim tudi to-le: V Angliji se širi propaganda, da se ustvari enotna fronta vseh evropskih držav proti sovjetski Rusiji. Če bi se angleška agitacija obistinila, bi bila podana nova nevarnost za miren političen razvoj v Evropi. Anglija vedno kaže svoje sovražno razpoloženje proti Rusiji, če ji tudi vedno znova prožimo roko za mir. S Poljsko ne soglašajo Sovjetska Rusija le vsled tega, ker se še vedno ni odpovedala načrtu Zveze baltičkih držav pod njenim protektoratom. Z Nemčijo je Rusija v dobrih odnosih in bi bila tudi s Francijo, če bi odnose ne motilo rusko razmerje do Romunije. Članstvo v Društvu narodov pomeni za vse države le še večjo odvisnost od Anglije. Sovjetska Rusija se ne bo dala zvabiti v past Zveze narodov.

Velikopoljski tabor, ki ima značaj fašistovskega gibanja, se je ustanovil pod vodstvom Romana Durowskega na Poljskem. Veliko-poljski tabor je pritegnil v svoje vrste večje število poslancev in že sedaj razpolaga z močno organizacijo ter je zmožen povzročiti padeč vlade in maršala Pilsudskega.

Ameriški kongres se je sestal k zadnjemu zasedanju v sedanjih funkcijski dobi. Zasedanje bo trajalo do 4. marca 1927.

Nova grška vlada. Spretnim posredovalcem se je posrečilo, da so vstopili v vlado republikane in monarhisti, torej dve do sedaj najbolj nasprotujoči si skupini. Šef novega kabineta je 75letni Zaimis, ki velja za nevtralec. Finance je prevzel Venizelosov zaupnik Kafandaris, zunanji resor je prevzel republikanec Mihalakopulos in notranje ministrstvo monarhist Zaldaris. Vojno ministrstvo je v rokah republikanca Mazarakisa. Vse sporne točke, ki so ločile duhove, so se pustile ob strani. Kadar gre za načelno vprašanje vladavine, lahko glasuje vsaka stranka po svoji uvidevnosti. Na tej podlagi je bilo mogoče ustvariti v Grčiji vlado na-

rodne koncentracije, ki naj privede državo do miru in plodnosnega dela

Zasedanje Društva narodov v Ženevi. V ponedeljek dne 6. decembra je bilo otvorjeno 43. zasedanje Sveta Društva narodov. Predsedstvo zasedanja bi moralo biti poverjeno nemškemu zunanjemu ministru dr. Stresemannu, a se je za čast zahvalil. Zasedanju predseduje sedaj belgijski zunanji minister Vanderveld. Začasni dnevni red tega zasedanja, ki je precej obširen, obsega med drugim priprave za razorožitveno konferenco in v zvezi s tem poročilo odbora o nalogah Sveta glede poravnave mednarodnih sporov, potem priporočilo mednarodnega posojila Gdanski in vprašanje umak-

nitve francoskih zasedbenih čet iz Porurja. — Nemci so mnenja, da je njihova razorožitvena končana, vsled česar nima medzavezniška vojaška nadzorstvena komisija ničesar več iskati v Nemčiji. Francija bi bila pod gotovimi okoliščinami pripravljena odpoklicati medzavezniško vojaško kontrolo iz Nemčije, vendar bi morala na njeno mesto stopiti nova investigacijska komisija Društva narodov, ki pa bi morala imeti značaj stalnosti. Med francoskimi, nemškimi in angleškimi zastopniki v Ženevi se je vršilo že več sestankov, kjer so se obravnavale zahteve Nemčije in Francije. Do sedaj še ni bilo doseženo soglasje.

Politični položaj na Češkoslovaškem. Praški listi pišejo, da vstopijo v Švehlovo vlado narodni demokrati in poslanci Hlinkove slovaške stranke. S tem bi se seveda položaj vlade znatno utrdil. V zvezi s temi kombinacijami se vedno bolj vzdržuje vest, da bo zunanji minister dr. Beneš prav kmalu podal demisijsko na svoj položaj. Dr. Beneš se sedaj nahaja na zasedanju Društva narodov. V češkoslovaškem zunanjem ministrstvu so se zadnje dni izvršile velike izpremembe. Odpoklicani so med drugimi poslaniki v Kodanju, Stockholmu in Beogradu. Jan Šeba, beogradski poslanik je premeščen k ministrstvu v Prago.

Mladinski vestnik.

JESENICE. Prva seja novoizvoljenega odbora «Bratstva», ki se je vršila 25. novembra t. l., se je pečala predvsem z razdelitvijo funkcij med posamezne odbornike. Konstituiral se je odbor in sicer tako, da bo z resno voljo posameznika lahko delovala celota. Na drugi seji 1. decembra se je pa v glavnem stvorilo načrt našega delovanja za bodočnost, ki mora biti usmerjeno v brezhibnem notranjem poslovanju in pa predvsem v idejni poglobitvi. V to svrhu se je tudi sklenilo prirediti obširen funkcijonarski tečaj, odnosno politično šolo in sicer skupno s NSSZ in NSS na Jesenicah. Poleg tega se bodo pa vršila predavanja bratov samih na članskih sestankih v podvojnem meri.

JESENICE. V nedeljo 5. t. m. se je vršila plenarna seja «Bratstva», NSSZ, NSS, na kateri se je končno javno uredilo vprašanje društvenega lokala. Temeljito se je pretresalo vprašanje funkcijonarskega tečaja, ki se v tej sezoni priredi, in sicer pod vodstvom prosvetnega odseka naših organizacij, ki izvrši tudi vse priprave za ustanovitev

leposlovne in strokovno-študijske knjižnice. Istotako se vzpostavi čitalnica na najboljšo stopnjo. Poleg tega se je razpravljalo tudi o drugih aktualnih zadevah. Seji, ki jo je vodil predsednik «Bratstva» tovariš Lojze Božič, je prisostvoval tudi tov. Ivan Tavčar iz Ljubljane in podal obširno poročilo o političnem in specijelno delavskem stanju v državi.

Za «Bratstvo» na Jesenicah naj se vsi dopisi itd. pošiljajo le na naslov tajnika br. P. Č., Sava 12, Jesenice-Fužine, Gorenjsko.

ZAGORJE OB SAVI. V nedeljo, dne 5. t. m. se je vršil v kavarni Müller «Miklavžev večer» Bratstva v Zagorju. Vsi prostori so bili do zadnjega koticčka nabito polni in to navzlic temu, da so se podobne prireditve vršile še na treh drugih krajih. Po nastopu Miklavža se je razvila prav pristrčna in bratska zabava. Vse priznanje in zahvalo za trud in pridnost je izreči vsem sodelujočim bratom in sestram, kakor tudi vsem onim, ki so se s katerimkoli darom spomnili prireditve.

*

Po svetu pojdemo!

(Iz življenja treh mladih prijateljev.)

Spisal Anton Stražar.

(Nadaljevanje.)

Jaku je padlo pismo iz rok, katerega je pobral Janez!

«Na beri, Janez! Boš videl, da Tinče tudi vedno ne laže. Resnico je govoril v nedeljo!»

Peto poglavje.

Ko brez miru okrog divjam,
prijatelj vprašajo me, kam?
Vprašajte raj' oblak neba,
vprašajte raje val morja,

Dr. Fr. Prešeren.

Popolnoma se je spremenil Goričanov Jaka, odkar je dobil poslovilno pismo od Francke. Vsa dobra volja ga je minula in presedel je večkrat na svoji postelji molče po cele ure. Ali je pa po okolici blodil, ne vedoč, kam gre njegova pot. Vsi tovariši so ga pomilovali in prigovarjali: «Kaj bi se žalostil! Na nezvestega dekleta se ni vredno niti spomniti!»

Ko je Jaka znova neki dan tako zamišljeno sedel in se s komolci podpiral, ga je ogovoril Florijan:

«Jaka, saj si vendar fant in ne stara baba! Pokaži se fanta in ne drži se tako kisto. Te dni grem domov in ne bom pozabil, da natanko pozivem, zakaj te je zapustilo dekle. Kar zdi se mi, da sta imela vmes svoje prste tudi Drenulka in Tinče.»

Ravno tako dobro se je zdelo Jaku, ko je poslušal Florijanove besede, kakor žejnemu človeku, ko pije dobro studenčnico. Dva dni pozneje je Jaka spremljal Florijana na kolodvor. Po poti grede sta se fanta marsikaj pomenila.

Na kolodvoru sta se fanta ločila. Florijana je odpeljal vlak, Jaka pa se je počasi vračal nazaj proti stanovanju.

*

Ravno večerilo se je, ko se je Florijan bližal Moravčan. Ko je došel v moravški trg, je krenil v znano Francetovo gostilno, da dobi malo okrepčila.

Ker je bila tudi v gostilniški veži luč, se je kar tankaj vsedel. Domača hči mu je stregla. Ko se je fant krepčal, je čul iz hiše govorjenje. Kar se je najmanj nadejal, je po glasovih spoznal znanega Lisjakovega Tinčeta in vdovca Piskernika. Prav glasno sta govorila, že precej vinjena. Florijan ju je prav pazljivo poslušal:

«Ti Matevž, ko bi jaz ne imel svojih prstov vmes, bi ti nikdar ne dobil Francke.»

«Ja, saj nič ne rečem, Tinče, nekaj sem ti že dal; a drugo pa dobiš, ko bo enkrat Francka že v naši hiši.»

Florijan je sedaj dovolj vedel. V svojih domnevah se torej ni motil. Fant je sedaj samo ugibal, kako bi mogel v tej reči priti do kraja in če bo le mogoče preprečiti ženitev; kajti prijatelj Jaka se mu je v srce smilil.

Ko je Florijan slišal, da sta vesela pivca klicala natakario k računu, je tudi on hitro plačal in neopaženo odšel iz veže.

Zunaj je Florijan v temi nekoliko počakal, potem je pa sledil Tinčetu in vdovcu Piskerniku.

V Prikernici sta se ustavila pri zidanem znamenju in precej časa govorila. Niti najmanj nista slutila, da jih kdo posluša.

Iz pogovora je Florijan dobrega spoznal vse spletke, ki so prizadejale toliko gorja Jaku. Ravno ko je mislil neopaženo oditi dalje po stranski stezi, sta se tudi Tinče in Piskernik poslovila:

«Torej Tinče, ti praviš, da ne greš z menoj.»

«Ne! Imam še druge opravke v Kosezah. Torej lahko noč, Matevž! Pa glej, da ne pozabiš tega, kar si mi obljubil!»

Po teh besedah sta se ločila in šla vsak po svoji poti.

V razdalji kakih petdesetih korakov je vedno sledil Florijan Lisjakovemu Tinčetu. Po polurni hoji

Politični pregled.

Italija proti naši državi. Dne 27. novembra je sklenila Italija z Albanijo pogodbo prijateljstva in varnosti. Pogodba poudarja, da hočeta obe državi voditi politiko prijateljstva in miru. Pogodba ima pet točk, ki se glase: 1.) Italija in Albanija priznavata, da nasprotuje njunim političnim interesom vsako motenje, naperjeno proti političnemu, juridičnemu in teritorijalnemu stausu quo Albanije. 2.) V zaščito teh interesov se obvezujeta obe pogodbenici, da se bosta vzajemno podpirali in pristržno sodelovali. Zavezujeta se tudi, da ne bosta sklenili z drugimi državami političnih ali vojaških dogovorov, ki bi utegnili škodovati interesom druge pogodbenice. 3.) Obe stranki se obvezujeta, da rešuje morebitne spore, ki se ne dajo popraviti rednim diplomatskim potom, posebno razsodišče. Način tega postopanja se določi s posebnim dogovorom. 4.) Pogodba se sklene za pet let in se mora eno leto pred potekom odpovedati ali pa obnoviti. 5.) Pogodba se po obojestranski ratifikaciji registrira pri Društvu narodov. — Albansko-italijanska pogodba je upravičeno vzbudila pozornost vse evropske javnosti in vznemirila politične kroge v naši državi. Italijani sicer hinavsko zatrjujejo, da ni nobenega povoda za vznemirjanje. Pogodba je po italijanski razlagi formalnega značaja in slična pogodbam, ki jih je Italija sklenila že z drugimi državami. Seveda je pa še stvar popolnoma druga, če pomislimo, da je Jugoslavija sklenila z Italijo prijateljsko pogodbo, v kateri se posebej upošteva razmere v Albaniji in kjer obe državi solidarno izrekata voljo, braniti teritorialno in politično svobodo Albanije. Sedaj je pa Italija še zase sklenila z Albanijo pogodbo, kjer izreka Albaniji zaščito za primer opasnosti za njeno državno samostojnost. S prijateljskim paktom je Italija neposredno označila Jugoslavijo in Grčijo, da sta nevarni samostojnosti Albanije. Če je že hotela Italija posebej upoštevati Albanijo v prijateljskih paktih, potem bi mogla sklepati pogodbo le sporazumno z Jugoslavijo. Preočividno je, da zasleduje Italija z Albanijo svoje posebne namene. Poroča se, da je na podlagi prijateljskega pakta sklenila Italija z Albanijo še tajno vojaško konvencijo, ki nudi tiranski vladi celo svoje čete za zaščito režima Ahmeda Zogi paše. Albanija je prešla popolnoma pod okrilje italijanske politike. Italija hoče imeti na Albanskem teritoriju za svojo politiko proti naši državi

svoje oporišče in izhodišče. Neiskrenost italijanske zunanje politike se je pokazala v vsej nagoti. Prav so imeli oni naši politiki, ki so opozarjali zunanjega ministra dr. Ninčiča, da naj ne veruje Italiji in naj ne bo prepustljiv v konvencijah napram Rimu.

Demisija dr. Ninčiča in nato celokupne vlade. Ko je bil znan sovražni akt Italije proti naši državi, povzročen s paktom z Albanijo, je obmolnil dr. Ninčič na vso kritiko javnosti. Očividno se je hotel preje uradno prepričati o vseh zakulisnih motivih, ki so vodili Italijo, da je tako jasno izpričala svojo nelojalnost napram Jugoslaviji. Ko je dr. Ninčič uredil svoje račune, ni niti trenutek več pomišljal, da je podal kralju ostavko kot zunanji minister. Ministrskemu predsedniku Uzunoviću je pa poslal pismo te-le vsebine: «G. predsednik! Vodil sem politiko, ki sem jo smatral, da je najugodnejša za mojo državo in na medsebojno določenih osnovah, katerih sem se ves čas svoje uprave v poverjenem ministrstvu lojalno držal. Zadnje dni pa se je medtem pripetilo nekaj, kar je omajalo moje prepričanje, na katerem sem zasnoval svojo politiko. Radi tega imam, g. predsednik, čast, obvestiti Vas, da podajam s tem ostavko na položaj ministra zunanjih del.» — Dr. Ninčičevi demisiji je sledila demisija celokupne vlade. Ninčičeva demisija naj znači pred vso evropsko javnostjo, da je do sedaj vodila Jugoslavija napačno politiko napram Italiji in da je bila plačana njena lojalnost z neiskrenostjo in s strelom v hrbet. Uzunovićeva vlada se je morala samoobsebi solidarizirati z dr. Ninčičem in napraviti isti odločilni korak kot on.

Škof prepoveduje kandidature. Bivša ožja somišljenika dr. Šušteršiča kranjski dekan Kobler in šenčurski župnik Josip Piber sta nameravala pri oblastnih volitvah kandidirati na radičevski listi. Ljubljanski škof je pa odredil, da njemu podrejena duhovščina ne sme kandidirati na nobeni drugi listi kot pri SLS. Š to odločitvijo seveda odpade kandidatura Koblerja in Pibra. SLS se dosledno brani očitka, da ni verska stranka. Res je pa, da edinole pri SLS s škofovim odobrenjem nastopajo duhovniki in vodijo tudi poglobilni del strankinega organizatornega aparata. Poleg tega je še ves politični tisk SLS izključno le v rokah duhovščine. Cerkev se je na ta način postavila popolnoma v službo politike. Še več, politikujoča cerkev celo vedno zahteva od države sredstva za

vzdrževanje svojih agitačnih postojank. Država bi se morala postaviti na stališče: Dobro, dam denar, ampak samo za nepolitikujočo cerkev. Duhovnik, ki se hoče politično udejstvovati, naj resignira na svoj položaj. Duhovnik, ki bo učil samo vero, naj bo dostojno plačan, oni pa, ki uči le politično sovražstvo, tega naj vzdržuje stranka, ali naj pa služi svoj kruh v prostih poklicih. Največja demoralizacija ljudstva se izvršuje s tem, da so se cerkve pretvorile v politične lokale. Božje besede se sploh več ne sliši, ali je pa izrečena zato, da se najde priliko širiti politični klerikalizem. Da bi prišel Kristus pogledat svoje tako zvane zastopnike na zemlji, že zdavnaj bi jih z bičem razgnal iz svetišč.

Razgovori med radikali in demokrati. Kralj je na nasvet predsednika narodne skupščine poveril s sestavo vlade zopet Nikolo Uzunoviću. Po razgovoru s Pašičem je pozval Uzunović v predsedništvo vlade Davidovića in ga povabil, naj vstopi njegova stranka v vlado. Uzunović je stavil Davidoviću že konkretne predloge za sodelovanje v vladi. Vsekakor se je politika v državi obrnila tako, da se skuša Uzunović iznebiti radičevcev. V radikalnem klubu vedno bolj prevladuje mišljenje, da je z Radičem skupno delo nemogoče. S svojo vrtoglavo politiko povzroča Radič le težave za uveljavljanje pozitivnega vladnega programa. Navzlic temu, da je razpogalala sedanja vlada v parlamentu s skoraj dvetretjinsko večino, je bilo vladino delo onemogočeno. Ninčičev odhod je dal priliko, da se razčistijo tudi notranjepolitična vprašanja.

Kaj si vsega Italijani ne dovolijo. Zunanje ministrstvo je izdalo tole poročilo: «Kurir našega konzulata v Zadru je došel 30. novembra zjutraj s službeno pošto v Zader. Ko je stopal z ladje, ga je sprejel karabinjer in mu vzel zapečateni paket s službeno pošto. Konzulatski kurir se je izkazal s potnim listom, ki je bil pravilno vidiran, kakor je predpisano za potne liste konzularnih kurirjev, in z «Laissez passer», vidiranim od italijanske policije v Zadru. Karabinjer je kurirjev paket razvil, ga odprl in pazljivo pregledal vso pošto konzulata, in to v pričjo vseh potnikov, ki so bili vsi prestrašeni.» Incident v Zadru je pojasnilo javnosti zunanje ministrstvo šele 6. decembra. Neodpušljiva popustljivost napram Italiji je, če zamolčuje zunanje ministrstvo tako nesramne žalitve naše države.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih „Novo Pravdo“!

sta prišla na znano samoto Brbovnik. Tamkaj je fant pospešil korake in dohitel Tinčeta ravno poleg lesenega Štupčevega znamenja.

Tinče se je zelo ustrašil Florijana, najmanjše je bil pripravljen na sestanek ob tem nočnem času! «O, dober večer, Tinče! Počakaj malo! Pogovorila se bova nekaj!»

«Pusti me v miru in nikar me ne zadržuj. Pot je vsakomur prosta!»

«Je, to je res, toda, ako želi kdo govoriti, lahko to tudi opravi na cesti. Ali ne?»

«No, kaj bi rad povedal?»

«To ti sam bolje veš, kot jaz! Pazi se, da te tvoje hudobije ne spravijo v zapor...!»

«Kaj veš o meni?»

«Veliko, veliko, Tinče!»

«Govori!»

«Govorim! Tukaj na tej samoti mi obljubi, da se ne boš nič več vmešaval med Goričanovega Jaka in Krivčevega Francko in uganjal tako grde in podle sleparije. Kaj ne, Tinče, da se še spominjaš dogodka, ko si mešetaril s ponarejenim denarjem — ali si že pozabil na vse to? Obljubi mi, da opustiš spletkarije, ali boš šel pa v ječo!»

V takih škripcih pa že dolgo ni bil Tinče. Poznal je dobro Florijana in tudi to je dobro vedel, da se ni z njim šaliti. Par minut sta molčala, Tišino je prekinil Florijan, trdo je položil roko na Tinčetovo ramo:

«Ali obljubiš?»

«Obljubim!»

«Glej, da ostaneš mož-beseda, kajti drugače — veš, kaj te čaka! Lahko noči!»

Florijan je hitro odšel dalje in krenil iz moravške okrajne ceste na desno po gozdni kolovozni poti proti Preserju.

Tinče je stopal počasi dalje po moravški cesti. Ko je slišal fantovsko petje že čisto blizu sebe, se je umaknil za gosto grmovje ob cesti. Ko so odšli fantje mimo njega dalje, je zlezal iz svojega skrivališča in slabe volje nadaljeval svojo pot. Posebno nerodna se mu je zdelala reč s ponarejenim denarjem. Ni si mislil, da ve za to tudi Florijan. Kje neki je vse to izsledil? Pred ječo pa je imel Tinče precej strahu. Ko je tako premišljeval in premišljeval, se je naposled odločil, da gre k materi Drenulki prenočevati in jo vprašat za svet, da se reši iz zadreg...

Šesto poglavje.

Skovir na gori je zapel, nekdo slovo od sveta vzel.

Jenko.

Odkar je odšel Jaka z doma, je prej vedno krepki Goričan začel vidno hirati. Nihče ga ni videl več veselega. Njegovi ženi je bilo prav hudo pri srcu. Večkrat ga je najprijazneje nagovarjala, pa

se je vselej prav odurno zadržal nad njo: «Stara, pusti me v miru. Na ves svet sem jezen!» Dobra žena je zajokala: «Kaj se vedno zadiraš nad menoj, ali sem jaz kriva, da je šel Jaka z doma?»

«Glej, da mi ne jemlješ v misli Jaka! Ha, ha, ti bi menda že rada, da bi ga vabil domov, pa, da bi prišla k nam tista bajtarska deklica. Dokler bom jaz živ, mi ta ne bo žlic štela!»

Samo ob sebi se razume, da je bilo v takih razmerah kaj dolgočasno in pusto življenje pri Goričanovih.

Nekega jutra je odšel Goričan s hlapcem v gozd sekat. Okoli poldneva se je vtila silna ploha. Goričan se je vrnil domov ves premočen. Usodna je bila nevihta za Goričana. Prehladil se je in obležal močno bolan.

Goričanka je bila zelo vesela, ko je zvedela, da je prišel domov Zelenkarjev Florijan. Seveda je novico sporočila bolnemu možu, ki je takoj prosil, naj stopi do Zelnikarja, pa naj se oglasi Florijan pri njem.

Sredi popoldneva je Florijan prišel h Goričanu. Kar v lase si je segel postavni fant od samega začudenja, ko je ugledal še ne dolgo temu krepkega moža, ležati tako resno bolnega v postelji.

Bolnik mu je velel sesti na stol poleg postelje. S težavo ga je začel vpraševati, kako se mu godi v Trbovljah in kaj je z Jakom.

(Dalje prih.)

Narodno-strokovna zveza.

Vsem podružnicam! Na zadnjo okrožnico glede zdravstvenih odsekov in predavanj nam še niso odgovorile vse podružnice, akoravno smo poudarjali nujnost okrožnice in odgovorov. Nekateri podružnice pa sploh ne odgovarjajo ne na okrožnice in ne na dopise. Vse take podružnice opozarjamo na red. Na vse okrožnice je takoj odgovoriti, ker le na ta način bo naše delovanje uspešno. V medsebojnih stikih moramo biti le potom dopisovanja, zato ne štedite truda in pišite. Pošiljajte tudi poročila o napredku podružnic in o gibanju delavstva v okraju. Prečitajte še enkrat pazljivo zadnje okrožnice in se po njih ravnajte. — Tajnik.

Delitev okrožnega urada za zavarovanje delavcev. V zadnjem času se posebno poudarja zahteva po delitvi ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Ta misel je izšla iz Maribora. Ker je to organizacijsko vprašanje za naše zavarovanje izredne važnosti, je o njem razpravljala tudi izvršilni odbor NSZ. Po daljši debati je bil soglasno osvojen sklep, da se NSZ. ne izreče za delitev. Težiti pa hoče za tem, da se gotove organizacijske napake v korist zavarovancem odstranijo. Podrobnejše mišljenje o tem vprašanju prinesemo v prihodnji številki.

Varnostni in zdravstveni odbori v obratih. Delavska zbornica je na pobudo okrožnega urada za zavarovanje delavcev razposlala na strokovne organizacije okrožnice, s katero organizacijam daje v razmišljanje misel o ustanavljanju varnostnih in zdravstvenih odborov po obratih. Narodno-strokovna zveza je o tem predlogu na svoji zadnji seji razpravljala. Soglasno je bilo osvojeno mišljenje, da so taki odbori ne samo splošno zdravstvenega pomena, ampak velike važnosti za delavsko strokovno udejstvovanje. Zato se bo narodno-strokovna zveza preko vseh morda obstoječih ovir z vso silo zavzela, da ta misel prodre v najširše delavske vrste in da najde razumevanje tudi pri podjetnikih. Organizacije naj tozadevnim okrožnicam posvečajo vso pažnjo.

Rudarjem v Hrastniku! V nedeljo 12. t. m. boste zopet volili svoje zaupnike v II. rudarsko skupino. Takrat odločitev ne bo težka, ker dosedanje zaupnike, ki tekem dolge triletne dobe niso za Vas ničesar dosegli, ne boste volili. Tudi ne boste več zaupali ljudem, ki pripadajo internacionali, ker so ji tudi sedanji zaupniki pripadali in je gotovo, da bo potem njihov uspeh zopet ničev. Pri teh volitvah volite vsi zaupnike Narodno-strokovne zveze, volite vsi le naslednje rudarje:

Jaka Šergan,
Rudolf Hribšek,
Jaka Planinc,
Karel Tušek,
Ivan Draksler,
Franc Potrpin,
Franc Razboršek,
Ivan Knez.

Ti kandidati so nam porok, da bodo zastavili vse svoje sile, da se ugodno rešijo vsa rudarska vprašanja. V nedeljo volite vsi le te kandidate, če hočete imeti v II. rudarski skupini prave in odločne zaupnike.

Delavske konvencije. Na predlog ministra za socialno politiko je Narodna skupščina dne 26. novembra t. l. sprejela dvanajst konvencij Mednarodne organizacije dela, katere bodo sedaj vsekakor kmalu ratificirane. S tem je izvršen znaten korak naprej v naši socialni politiki in oddolžitev mednarodnim obveznostim naše države. Pristojni skupščinski odbor pa ni predložil Narodni skupščini osem zelo važnih konvencij. Med njimi se nahaja na prvem mestu konvencija o organizaciji osemurnega dela v industrijskih podjetjih. Ne vidimo nobenega zadržka, da se uzakoni ta mednarodna konvencija, ko je že v našem zakonu o zaščiti delavcev osvojen princip osemurnega delavnika v industrijskih podjetjih. Delavci v naši državi in

na vsem svetu smatrajo to konvencijo za najvažnejšo in je brez nje delo uzakonjenja mednarodnih konvencij brez sigurnega temelja. Dalje ni odbor zaključil predlog o konvenciji o delu v pekarnah, katere cilj je, da v interesu javne higijene in življenja tako pekovskih delavcev kot pekovskih delodajalcev prepreči nočno delo v času med 11. uro zvečer in 5. uro zjutraj. Še bolj čudno je, da ni odbor predložil v sprejetje konvencijo, s katero se prepoveduje uporaba svinčenega belila v barvarstvu. Cilj konvencije je edino ta, brez škode za kogarkoli zaščititi barvarske delavce pred zastrupljenjem. Odbor dalje ni predložil konvencije o mornarjih, ki teži edinole za tem, da se za primer nesreče na morju izplača mornarjem odškodnina za čas, dokler ne bodo izkrcani v pristanišču in da se prepreči zaposelitev dece na ladjah. Morsko brodarstvo je ona gospodarska panoga, ki je že po sami naravi mednarodnega značaja, ker se udejstvuje na vsem teritoriju sveta. Nemogoča je odločitev, da bi predpisi, ki veljajo za celokupno svetovno brodarstvo, ne veljali tudi za naše brodarstvo. Končno ni predložil odbor poročila in priporočil sprejetje treh konvencij, ki se nanašajo na ugotovitev minimuma starosti pri zaposlitvi dece v poljedelstvu, na odškodnino ponesrečencev pri poljedelskem delu in na priznanje združevalnega prava poljedelskim delavcem. Ni razloga, da bi se poljedelsko delavstvo izključevalo od pravic, ki se priznavajo industrijskemu in obrtniškem delavstvu in se na ta način na škodo poljedelstva izzvalo nov beg iz sela v mesto. — Centralno tajništvo delavskih zbornic v Beogradu je pozvalo vse poslance in druge odločilne faktorje, da se vse konvencije ratificirajo.

Gozdnim, lesnim in drugim delavcem! Delavska zbornica nas prosi za objavo naslednjega: Okrožni urad je ugotovil, da nekateri delodajalci, posebno oni, pri katerih so delavci zaposleni le krajši čas, kakor n. pr. pri sekanju lesa v gozdovih, nakladanju lesa itd., sklepajo s svojimi uslužbenci pogodbe, v katerih delavci pristajajo na to, da se jih ne zavaruje in da se s tem odpovejo vsem zakonitim dajatvam po zak. z. d. Take pogodbe pa so po § 39. zak. z. d. nezakonite in zadene delodajalca, ki sklene tako pogodbo kazen po § 197. zak. z. d. do 5000 Din. Na drugi strani pa trpijo največjo škodo oboleli, oziroma ponesrečeni delavci takih podjetij, ker se morajo zdraviti na lastne stroške. Kadar se pa taki delavci prijavijo za dajatve pri okrožnem uradu, jim jih okrožni urad tudi v nujnih primerih ne more takoj priznati, ampak mora predvsem uvesti potrebne poizvedbe glede pravega dejanskega stanu, višine zaslužka itd. Tudi igra doba članstva za priznanje posameznih podpor veliko vlogo, n. pr. ob porodu, za podaljšanje zdravljenja preko minimalne pod-

porne dobe in za dovoljevanje drugih specialnih dajatev. Podjetniki v primeru takih sporov zadržujejo zaslužek, češ, da bodo od tega odtegnili morebitne kazni, naknadne premije itd. Iz navedenih razlogov prosi OUZD., da se tako delojemalce kakor tudi delodajalce opozori na zakonitost gori navedenih pogodb in na njih škodljive posledice. Politične oblasti naj takim protizakonitim pogodbam posvečajo večjo pažnjo in v vseh takih primerih izrekajo najvišjo kazen.

GRAČNICA. Prihodnji teden se vrši pri nas sestanek, na katerega pride tudi strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Čas in kraj bo članstvu sporočen, prosimo le, da se ga vsi točno in zanesljivo udeležijo.

LITIJA. Podružnica NSSZ v Litiji bo imela v nedeljo 12. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne na pošti svoj izredni občni zbor. Občnega zbora se udeleži tudi delegat iz Ljubljane. Vabimo vse člane in članice, da se občnega zbora udeležijo v čim največjem številu.

JESENICE. Vse članstvo opozarjamo, da uraduje tajništvo redno vsak dan od 4. do 6. ure zvečer v lokalu pri Kobalu. Ob sobotah se ne uraduje. V lokalu se nahaja tudi čitalnica in vabimo vse tovariše, da se je poslužujejo.

ZAGORJE. Prihodnji teden priredi naša podružnica skupno z Unijo predavanje o zakonu za zaščito delavcev in o potrebi izobraževalnega dela med delavstvom. Čas in kraj bo pravočasno javljen. Prosimo člane obeh podružnic, da se udeležijo predavanja v čim največjem številu.

ST. PAVEL. Prihodnjo nedeljo se bo vršil pri nas članski sestanek, na katerem se pogovorimo o vseh tekočih zadevah naše organizacije. Na sestanku pride tudi delegat centrale, ki bo poročal o delavskem položaju. Čas in kraj objavimo kot običajno. Za vse člane in članice je sestanek obvezen brez izgovorov. Povsod moramo vpeljati red in točnost. Pokazati moramo, da se zavedamo važnosti sestankov. Pridite torej vsi in točno!

ČRNA. Naša podružnica je za volitve v II. rudarsko skupino postavila svojo kandidatno listo, na kateri so sami odlični zastopniki rudarjev. Pričakujemo, da bodo rudarji enkrat za vselej obračunali s škodljivci v internacionali in izvolili samo take zaupnike, ki dajo garancijo za uspešno zastopstvo rudarjev. V nedeljo volite vsi le zaupnike, ki Vam jih predlaga Narodno-strokovna zveza.

JESENICE. Člane prosvetnega odseka se obveščamo, da se vrši seja v soboto 11. t. m. ob 6. uri zvečer v društvenem lokalu. Bodite točni! — Seja odbora NSSZ se vrši v nedeljo 12. t. m. ob pol 10. uri dopoldne. Dnevni red velevažen! Zato naj noben odbornik ne manjka. Opozarjajo se vsi člani, da po možnosti poravnajo prispevke do konca tekočega leta tako, da bo tudi blagajnik mogel storiti svojo dolžnost.

Tedenske vesti.

— **Kongres državnih nameščencev v Zagrebu.** Preteklo soboto in nedeljo se je vršil v Zagrebu kongres državnih nameščencev. Zborovanje je vodil predsednik Glavnega saveza v Beogradu, generalni direktor državnega računovodstva Niko Jovanović. Zbor je med drugimi pozdravil tudi slovenski delegat Lilleg, ki je opozarjal, da stavijo Slovenci na ta kongres svoje poslednje nade in upe. Sklenjeno je bilo, da se glavni savez reorganizira na ta način, da se ustanovi v vsaki pokrajini po en savez, ki bo deloval samostojno. Ta pokrajinski savez odpošlje delegate v Glavni odbor. Pri razpravi o sprejemu Saveza javnih nameščencev v Zagrebu je prišlo do spora in so člani zagrebškega Saveza in delegati iz Splita zapustili zborovanje. Po debati o referatih je bila izvoljena zopet stara uprava, ki v preteklem letu ni ničesar napravila za javne nameščence. Delegati, ki so demonstrativno zapustili zborovanje, so otvorili svoje zborovanje ob udeležbi 100 delegatov. Sprejeli so sledečo reso-

lucijo, ki se glasi: Delegati organizacij državnih uradnikov in uslužbencev iz Dalmacije in Zagreba z nezadovoljstvom ugotavljajo, da na kongresu Glavnega Saveza v Zagrebu, ki se je vršil v dneh 5. in 6. t. m., ni prišlo do skupnega nastopa vseh državnih nameščencev, akoravno so vse organizacije pri svečani otvoritvi kongresa jasno izrazile svojo željo, da uradništvo cele države nastopi složno in skupno. Konferenca je pretresala celokupni položaj državnih uradnikov in nameščencev ter je ponovno ugotovila, da je splošni položaj državnih nameščencev zelo težaven, zlasti ker jim še vedno ni zagotovljen eksistenčni minimum. Konferenca naglašajo, da se samo z nujno in pravilno rešitvijo uradniškega vprašanja more popraviti državna administracija po potrebi naroda in države. Konferenca torej zahteva od vlade in narodne skupščine: 1.) da se sestavi glavni status vsega uradništva po ministrstvih in ostalih uradih v državi po fiktivni potrebi in brez kakih strankarskih obzirov. Potem

pa naj se izvrši revizija in redukcija državnih nameščenec v smislu člena 106. ustave, t. j. po posebnem zakonu in s sodelovanjem uradniških organizacij; II. da se v zmislu uradniškega zakona vse pokojnine izenačijo po obveznostih, prevzetih s Saint Germainsko in Trianonsko pogodbo; III. da se takoj izplača razlika prejemkov med starim in novim zakonom, ki je z zakonom zajamčena in na katero imajo državni uradniki pravico že od 1. oktobra 1923.; IV. da se takoj ustavi delno odtegotvanje draginjske doklade, ki se odbija pod pretvezo pomoči poplavljenec, ter da se že odtegnjeni zneski povrnejo; V. da se upokojenec aktivni prejemki v zmislu člena 105. in 106. uradniškega zakona izplačujejo tako dolgo, dokler se jim ne nakaže in izplača njihova pokojnina; VI. da se ustanovi pokojninski fond za državne uslužbence cele kraljevine; VII. da se tudi upokojenec dajo železniški certifikati, kakor jih imajo aktivni uradniki; VIII. da se upokojenec ne ustavi draginjska doklada v primeru postranskega zaslužka; IX. da se stanarina aktivnim državnim uslužbencem v zmislu člena 35. in 37. uradniškega zakona zviša po faktilni potrebi z ozirom na zvišanje najemnine; X. da se takoj izplačajo obveznosti iz prejšnjih let, ker je v ta namen zasigurana dotacija v proračunu za leto 1926. in 1927.; XI. da se izvrši obligatorno zavarovanje vseh državnih nameščenec za primer bolezni in da se tozadevni pravilnik prometnega objekta razširi na vse ostale državne nameščenec; XII. da se mesta Zagreb, Split, Ljubljana, Maribor, Skopje in Sarajevo uvrstijo v I. draginjski razred. — Z zagrebškim kongresom je tudi organizacija javnih nameščenec razdeljena na dva tabora. V korist ne bo to nikomur.

— **Gospodarske zbornice.** Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo zakonski načrt o gospodarskih komorah. Zbornice bodo nanovo organizirane in so razdeljene na tri oddelke: industrijski, obrtni in trgovski. Število že obstoječih trgovskih in obrtniških zbornic se skrči.

— **Sestanek hišnih posestnikov.** Društvo hišnih posestnikov sklicuje neprestano sestanke in sklepa o tem, kako se bodo posestniki poslužili vseh pravic stanovanskega zakona. Priznati se mora, hišni posestniki so organizatorno agilni in dosežajo uspehe. Stanovanski najemniki pa molče. Pa bi bili stanovanski najemniki prvi poklicani, da prično javno nastopati, da pritisnejo na korporacije in oblasti v zadevi graditve stanovanskih hiš. A nihče se ne zgane, kot bi 1. november 1927 sploh ne mogel priti.

— **Zatvoritev odvišnih oddelkov na osnovnih šolah.** Prosvetno ministrstvo namerava v svrhu štedenja zatvoriti na vseh osnovnih šolah oddelke posameznih razredov, ki so z ozirom na potrebno število učencev odvišni. Ministrstvo bo zahtevalo radi tega od vseh šol točne podatke o številu učencev v posameznih razredih.

— **Zaposlovanje inozemskih delavcev.** V ministrstvu za socialno politiko se je sestala komisija, ki bo revidirala predpise za izvajanje določb o zaposlitvi inozemskih delavcev v Jugoslaviji. Namen je, da se zaposlitev inozemskih delavcev kolikor mogoče omeji.

— **Češkoslovaške sladkorne tovarne** so sklenile, da ne zvišajo cene sladkorju v mesecu decembru, ampak v mesecu januarju. Domnevajo, da se cene sladkorju zvišajo od 480 do 516 čeških kron za 100 kilogramov.

— **Uniformirani davčni organi.** Finančni minister je odredil, da morajo izven pisarne nositi davčni organi uniforme.

— **Trbovlje — trg; Tržič — mesto.** Povodom državnega praznika je podpisal kralj ukaz o imenovanju Tržiča za mesto in Trbovelj za trg.

— **Kako se zamenjajo pretiskane znamke.** Od 1. decembra se za frankiranje poštnih pošiljk uporabljajo zopet stare znamke, ki so bile veljavne do 1. novembra. Ako bi pošte po 1. decembru našle v nabiralnikih pošiljke, na katerih bi bile nalepljene pretiskane znamke, morajo take pošiljke smatrati za pravilno frankirane. Pretiskane znamke se

lahko zamenjajo za njih prodajno vrednost do 31. decembra, a samo za znamke in druge vrednotnice, ne pa za denar.

— **Strokovne šole preidejo v kompetenco ministra trgovine.** Po odredbi finančnega zakona za prihodnje budžetno leto pridejo vse trgovske akademije, trgovske šole, obrtne in druge strokovne šole v vsej naši državi v kompetenco ministra za trgovino in industrijo.

— **Otvoritev uradniškega doma v Zagrebu.** V Zagrebu bo danes v prisotnosti delegatov kongresa Glavne zveze naših državnih uslužbencev svečano otvorjen «Dom udruge javnih činovnika Hrvatske i Slavonije», zgrajen na Sajmištu, v katerem bodo med drugim nastanjeni konvikt za uradniško deco, penzionat za osamljene uradnike in uradniške vdove ter prenočišča za uradnike, ki z dežele pridejo za par dni v Zagreb.

— **Osrednji urad za zavarovanje delavcev.** Kakor doznajajo zagrebške «Novosti», so glede novega poslopja, zgrajenega za urade Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, nastale težkoče. Vsled tega je ministristvo socialne politike poslalo te dni v Zagreb posebno komisijo, da preišče zadevo in reši vprašanje premeščenja tega urada iz Zagreba v Beograd. Za nameščenje Osrednjega urada v Beogradu bi prišlo v poštev poslopje Prometne banke v Bosanski ulici v Beogradu. Komisija je sklenila, da Osrednji urad za zavarovanje delavcev začasno ostane še v Zagrebu.

— **Delovni čas v državnih uradih.** Z novim finančnim zakonom za prihodnje proračunsko leto se znova ureja delovni čas v državnih uradih. V pisarnah administrativnih uradov bo trajal najmanj sedem ur na dan, v primeru nepretrganega poslovanja pa šest in pol ure. Ob sobotah se bo delalo šest ur, ob nedeljah pa bo delalo potrebno število dežurnih uradnikov. Minister pa bo vsako leto lahko za največ 60 dni podaljšal delovni čas za eno ali dve uri dnevno brez posebne nagrade.

— **Smrt slovenske umetnice.** V Ljubljani je umrla 4. t. m. sloviita slovenska slikarica Ivana Kobilčeva.

— **Zapostavljanje slovenske univerze.** V ministristvu prosvete je bil definitivno odobren proračun za naše univerze in so določeni stroški za beogradsko univerzo 15 milijonov dinarjev, za zagrebško 5 milijonov dinarjev in za ljubljansko le 900.000 dinarjev. Beogradski univerzi je dovoljeno, da nabavi samo en aparat za 800.000 dinarjev, to je toliko, kolikor dobi slovenska univerza v celem iz državne blagajne.

— **Odprava vizumov.** Z Dunaja poročajo, da je avstrijska vlada prevzela inicijativo za odprvo vizumov.

— **Pomoč uslužbencem bivših Južnih železnic.** Prometni minister je odredil, naj se uslužbencem bivših Južnih železnic, ki niso bili člani penzijskega fonda, še nadalje izplačuje podpora, ki so jo uživali za časa obstoja Južnih železnic, ki pa jim je bila ustavljena že leta 1923., ko je te železnice prevzela naša država v eksploatacijo. S tem se želi olajšati bedno stanje teh ljudi, ki že cela tri leta nimajo nikake pomoči.

— **Davek na samce.** Italijanski ministrski svet je sklenil uvesti progresivni davek na samce od 25. do 60. let. Samski davek bo izročen državnemu inštitutu za varstvo materinstva in za zaščito sirot.

— **Brezposelnost v Angliji.** Koncem preteklega meseca je bilo v Angliji en milijon in pol brezposelnih, to je za 300 tisoč več kot lansko leto ob istem času.

— **Kdaj se morajo prošnje za dopust kolkovati.** Ker so se pojavili dvomi glede kolkovanja prošenj, ki jih vlagajo državni uslužbenci za dopust, razglašala delegacija ministristva za finance v Ljubljani tole pojasnilo: Kadar prosijo državni uslužbenci za dopust, ki jim gre po določilih zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih civilnega reda in zakona o ustrojstvu vojske in mornarice, niso njih prošnje podvržene nobeni pristojbini v zmislu določila člena 128. zakona o uradnikih in ostalih

državnih uslužbencih civilnega reda. Za vse prošnje, s katerimi prosijo državni uslužbenci za bolniški dopust, se mora plačati pristojbina iz tarifne postavke 1. pristojbinske tarife, ker te prošnje niso oproščene kolkovine po člena 128. zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih civilnega reda. Za prošnje pa, s katerimi prosijo državni uslužbenci, da se jim popravi kaka storjena krivica v položaju ali činu, ki jim po zakonu pritiče, se ne plača naprej nobena kolkovina; ako pa odločba izreče, da prošnja ni bila utemeljena, se plača kolko, vina naknadno.

— **Srebrni denar v Italiji.** V promet je bil v Italiji oddan desetlirski srebrni denar, ki ima velikost dosedanjega trilirskega novca.

— **Samomor slovenskega orožnika.** V Užicah v Srbiji se je iz neznanih vzrokov ustrelil orožnik Vincenc Verhunc iz Sele pri Škofji Loki.

— **Rudnik srebra in svinca.** V Opsenici pri Ohridu je izsledil neki ruski polkovnik-emigrant rudnik svinca in srebra. Ruda vsebuje 80 odstotkov čistega svinca. Na eno tona rude pride en in pol odstotka čistega srebra. Za rudnik se interesirajo že rasni inozemski kapitalisti.

— **Srečna šivilja.** V Novem Sadu je zadela šivilja-pomočnica Mariška v razredni loteriji znesek 250.000 Din.

— **Ljubavna tragedija.** V Skoplju je orožniški kaplar Blagoje Stanković ustrelil svojo nevesto in troje njenih znancev iz ljubosumnosti. Po izvršenem zločinu se je sam javil policiji.

— **Rudarska stavka na Poljskem.** Na Poljskem prete rudarji s splošno stavko, ker odklanjajo lastniki premogovnikov njihove zahteve po povišanju mezd. Prav tako se tudi delavstvo v petrolejskih rafinerijah pripravlja na stavko.

Dopisi.

MEŽICA. Pri nas na oddajališču Helena imamo vzoren red. Tam se pošta oddaja komurkoli že samo, če jo zahteva. Zato pa dobimo nekateri «Novo Pravdo» samo vsak drug teden. Pri nas imamo dokaj čudne razmere. Ostanki bernotarjev se zbirajo. Sedaj bega njihova zadnja nada tu po dolini v volnenem jumperju, ker ga rdeča kravata ne greje več zadostno. V volilnem boju smo. Voliti imamo zaupnike v II. rudarsko skupino. Mi nastopamo samostojno s parolo «proč z dokladami». Pozivamo vse člane in treznomisleče rudarje, da volijo le zaupnike Narodno-strokovne zveze. Na dan volitev, v nedeljo 12. t. m. se naj še vsak, preden gre na volišče, zglaš pri podružničnem odboru v Mežici v svrhu informacije. Naš lokal je pri g. Stoparju, v posebni sobi. Tovariši, vsi na delo za čim lepšo zmago. Pozdrav. Vaš J. L.

MARIBOR. V samostanu šolskih sester je izbruhnil tifus. Ena sestra je umrla. Mestni fizikat je odredil kontumac nad samostanom. 350 ljudi sedaj ne sme iz samostana. Poroča se, da je tudi semenišče okuženo od legarja in da je prav za prav od tam izbruhnila nevarna bolezen.

TRBOVLJE. Na proračunski seji občinskega odbora se je ugotovilo, da znašajo redni dohodki 200.000 Din, 150 % doklada na trošarino 446.207 dinarjev, samostojna doklada a) na pivo (12⁵⁰ Din od hektolitra) 20.000 Din, b) na žganje (15 Din od hektolitrske stopnje) 280.000 Din, skupno torej 946.267 Din. Davčna odmera znaša 2.672.393 Din. Od te vsote se računa 89 % doklada od direktnih davkov 2.378.429, tako da znašajo vsi dohodki 3.324.696 Din. Ker znašajo skupni izdatki 3.323.005 dinarjev, izkazuje proračun 1691 Din prebitka.

CELJE. Radikali, Nemci in klerikalci vodijo v celjskem občinskem svetu politiko, ki zasleduje namen, da razpusti vlada občinski svet, imenuje genta iz radikalnih vrst in s tem omogoči županovanje oblastiželjni manjšini. Več sej občinskega sveta je bilo že nesklepčnih, ker se opozicijski obč. svetovalci ne udeležujejo sej. Med prizadetimi strankami v Celju je posredoval mariborski veliki župan. V koliko je pa bila njegova misija uspešna,

se prav kmalu pokaže. Sicer pa — če se že ravno zdi radikalom, da razbijejo občinski svet: dobro. Naj kar napravijo, kar mislijo. Volilca za razdiralno delo v Celju ne bodo pridobili nobenega. Ostali bodo zopet v brezpomembni manjšini.

JESENICE. Med prebivalstvom, ki stanuje na Koroški Beli-Senožeta se je pokrenilo vprašanje, da bi se del te vasi priključil občini Jesenice. Za priključitev so zelo važni tehtni vzroki, kakor n. pr. vodovod, šola, tovarniška bolnica itd. Kolikor nam je znano, se je tozadevna akcija že začela ter so se za to izrekli predvsem hišni posestniki. Pozdravljamo akcijo ter jo bodemo tudi podpirali. — V nedeljo 5. t. m. je priredila podružnica sv. Cirila in Metoda Sava-Javornik Miklavžovo obdaritev dece, ki posečuje otroški vrtec na Savi. Obdarovali je bilo 90 otrok, kar je predvsem zasluga odhoda, posebno pa blagajnika, ki je bil predvsem požrtvovalen. Podružničen odbor je skoro iz samih delavcev. — V tovarniški bolnici je 3. t. m. umrl delavec Šebad Fran. V tovarni se je poškodoval pri

skladanju starega železa delavec Klinar Janez, kateremu je odtrgalo nekaj prstov ter ga po telesu močno potolklo.

CRNA. V soboto 4. t. m. smo imeli pri nas redok užitek. Z ozirom na volitve v II. rudarsko skupino je priredila Zveza rudarjev Jugoslavije shod v gostilni g. Krulca. Kot govornik je prišel iz Maribora neki Eržen. Ob določenem času se je v dvorani zbralo veliko število rudarjev, z nami poslušalci, ki nismo njihove vrste, nas je bilo 14 (reci in piši štirinajst), med njimi pa tudi bernotovci. Mesto shoda pa se je pričela bitka med sodrugi in malo je manjkalo, da ni prišlo do pretepa. Glavni boj se je bil okrog vprašanja, kdo bo smel nositi rdeče kravate. O agitaciji za volitve ni bilo govora, pač pa so dobili vsi navzoči vtis, da ne smejo voliti ljudi, ki se za prazen nič med seboj pokoljejo. Dejanja in izbrane cvetke, ki so letele iz ust enih in drugih «socialistov», so pokazale, da rudar ne bo volil take zaupnike, temveč bo oddal glasovnico edino le zaupnikom Narodno-strokovne zveze.

ratom dve barvi: rdečo in modro. Upa, da se mu posreči pridružiti tema dvema še zeleno in omogočiti tako tribarvni proces.

«Istočasnost gibov in glasov je popolna in popolnoma avtomatična,» pravi J. Baird. «Brez težkoče je mogoče opazovati gibanje ustnic govoreče osebe, medtem ko poslušamo njene besede.»

Po iznajditeljevih besedah je treba premagati še nekatere težkoče. Motenje se javi na stekleni plošči kot nalahno sneženje. Tu pa tam se pojavi na plošči tudi kak madež, toda vse to ne moti gledalca bolj, kot znano žvižganju poslušalca radiovih koncertov.

Družba «Television», ki je od Bairda prevzela iznajdbo, je prejela pred kratkim od angleškega poštnege ministra prvo licenco za televizijo. Njen znak je 2TV.

J. Baird je danes star 35 let in je inženir. S svojimi poizkusi je pričel l. 1912. Rodil se je kot sin prezbiterijanskega duhovnika v Helensburgu pri Glasgowu na Škotskem.

«Sedanji aparat se mora brezpogojno izpopolniti,» pravi Baird. «Toda njegov glavni princip je že tu. Bil je predvajal, preizkušen in priznan.»

Pogovor o tem in onem.

Prenašanje živih slik potom radia.

Z običajno sprejemno radiopostajo morejo ljudje v Zedinjenih državah ali Kanadi slediti Bairdovim poizkusom s televizijo, ali kot bi se dejalo po naše, z gledanjem na daljavo. Televizija, veda o takojšnjem prenašanju živih slik na daljavo s pomočjo navadnega ali brezžičnega brzojava, ta najvišja želja iznajditelje od pričetka radijeve dobe, je zelo blizu svojemu uresničenju. Ali bolje: uresničenje je že tukaj, gre samo še za izpopolnitev. Tako vsaj trdi J. Baird, angleški eksperimentator. Pa iznajditelj upa, da bo v kratkem spravil na trg priročen aparat, s katerim bo mogoče ne samo slišati, temveč tudi gledati v daljavo.

«Naši zvoki, ki se prenašajo z valovno dolžino 200 metrov, se morajo slišati v Ameriki. In ti zvoki — to je obličje, živo človeško obličje, ki potuje skozi eter in če bi tam v Ameriki bila sprejemna postaja opremljena s «televizorjem», bi se ti zvoki zopet spremenili v živo sliko človeškega obličja. Naš silni signal se mora slišati preko oceana in radoveden sem, kdo bo tam prvi «poslušal obličje».

Televizija se pravilno oddaja, toda sprejema jo samo Harrow, druga poskusna postaja, ker «televizorji» še niso pristopni širši publiki. Pričenja pa se, da pridejo v kratkem v promet prvi sprejemni aparati za sprejemanje živih slik in to približno za ceno 30 liber šterlingov. Poceni torej za enkrat ti aparati ne bodo.

Oddajni aparat laboratorija J. Bairda obsega baterijo močnih svetilk, ki obsevajo osebo ali stvar, ki naj se prenese v daljavo. Sprejeda je leča, ki združuje žarke v svetlobni snop, katerega usmerja v občutljivo kamero. Med lečo in kamero se nahajata dva hitro vrteča se kolesa.

«Kadar je oddajna postaja v obratu,» pojasnjuje iznajditelj, «se nahaja na postaji oseba, katere slika naj se odpošlje. Na njo pada svetloba svetlobne baterije. Njena slika pada v občutljivo kamero, katere odpor se menja po svetlobi ali senci in ki povzroča tako električni tok menjajoče se jakosti. Ta tok pa se v radiovem aparatu sliši kot zvok, ki se izpreminja z vsakim gibom osvetljene osebe ali stvari in te zvoke se oddaja v eter kot vse druge glasove. Na sprejemni postaji, ki

razpolaga s «televizorjem», pa se ti glasovi zopet spremenijo v gibajočo se sliko.

Sprejemna postaja je nekoliko podobna oddajni postaji. Tudi ona obstoji iz svetlobne baterije in dveh hitro vrtečih se koles. Ta kolesa lomijo svetlobne žarke in jih mečejo na stekleno steno kot živ obraz. Baird poudarja, da televizija ni prav v ničemer podobna fototelegrafiji (prenašanje fotografij potom brzojava), ki se danes uporablja že v trgovini. Tudi ne prenaša njegov aparat samo senc. Prenašeni predmet se dobro vidi in ima svetle in senčnate dele dobro vidne v vseh podrobnostih.

«Senčnata slika,» pravi iznajditelj, «je popolnoma nekaj drugega. Jaz sem se s tem precej pečal in prenašanje senčnatih slik je edino, kar so dosegli do sedaj drugi iznajditelji v televiziji.»

Televizija se bo po mnenju iznajditelja v praksi zelo mnogo uporabljala. Ker deluje aparat tudi po žici, bo postaja priključena na telefon, zelo koristna. Gospodinja bo poklicala telefonično mesarja in bo istočasno videla, kako seka kos mesa, katerega je naročila.

Čez kakšno leto bo telefonski razgovor izgledal nekako takole:

«Danes dobro izgledaš, ljubica!»

«Hvala, ljubček! Kako pa se ti dopade moja nova obleka?»

«Zelo lepa je! Plisirani ovrtnik ti dobro pristaja in veš, da se rad vidim v bledorožnati barvi.»

Televizija bo povzročila tudi prevrat v vojaški taktiki. Ta nova veda bo po mnenju J. Bairda nedvomno igrala veliko vlogo v modernem vojskovanju, ko se bodo vse akcije razvijale naravnost pred očmi štabnih častnikov. Videli bodo gibanje svojih in sovražnih čet, spopade in sploh vse gibanje.

Prvi iznajditeljev cilj je, da konstruira domačo sprejemno postajo. Televizor, priključen na navadni sprejemni radioaparat bo omogočil ljudem ne samo slišati, temveč tudi videti svoje priljubljene umetnike. Na stekleni plošči bodo ljudje videli igro na odru in slišali umetnikovo petje ali besede.

In v športu! Videlo se bo, kako plavači skočijo v vodo in slišal se bo pljusk. Videlo se bo leteti žogo po zraku in slišalo urnebesno kričanje, kadar bo obsedela v голу.

Do sedaj more prenašati Baird s svojim apa-

Koliko zasluži cerkev z lurdsкими „čudeži“.

Zakaj cerkev tako zelo priporoča svojim vernikom obisk Lurda (Lourdes) na Francoskem, nam pojasnjuje proračun za leto 1907.—1908., torej pred vojno, ko je bil denar še nekaj vreden. V tem letu se je prodalo tamkaj blagoslovljenih sveč za 107.500 frankov. Blagoslovljeni molki (roženkranci), obeski, svetinje in podobce so nesle 500.000 frankov. Za maše za odrešenje duše so plačali božjepotniki 2.500.000 frankov. «Čudežne» vode se je prodalo za 140.000 frankov. Pa bo kdo dejal, da katoliška cerkev ne zna peljati kupčije!

Politični Babilon na ulici.

V svetovnoznanem londonskem Hyde-parku je zbral stotnik Vincent, znani «oboževatelj solnca», okoli sebe kup poslušalcev, katerim je predaval o krasoti golote. Od propagandnih besed je prešel takoj k dejanju. Brez ozira na mrzlo oktobrsko vreme se je pričel slačiti in vljudno je pozval navzoče dame in gospode, da naj na čast solncu slede njegovemu vzgledu. — V Londonu pa je več puritanov-licemercev, nego «oboževatelj solnca» in le-ti so dvignili strašen vik in krik, iz katerega se je brzo razvil splošen pretep. Vmes je posegla policija in prišla glavne razgrajče s stotnikom Vincentom na čelu. Ko pa so zapazili udeleženci komunističnega shoda, ki se je slučajno vršil nedaleč odondot, so se s silo vrgli na «oboževalca solnca», puritane in policijo, domnevajoč se zmotno, da je policija razgnala drugi komunistični shod. Ob istem času pa se je vračal od svojega zborovanja mimo spreved fašistov, in ker je za fašiste po vsem svetu rdeč znak isto kot za purana rdeča cunjca, so udarili s prirojeno energijo po komunistih in vseh, ki so se vrteli okoli njih. Nudil se je krasen pogled na bitko narodov na londonski ulici, ki je spominjala na babilonsko zmešnjavo jezikov in pojmov in v resnici ni bilo lahko delo razvozlati ta zapleteni voz oboževalcev solnca, puritancev, nevtralcev, komunistov, fašistov in stražnikov. Priti je morala cela kompanija stražnikov v bojni opremi, da je napravila red in priborila zakonom zadoščenje.

NAJPOPOLNEJŠI 15letna garancija BREZPLAČEN POUK
STOEWER šivalni stroji za šivilje, krojače, čovljarje in za vsak dom. Preden nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri tvrdki **L. BARAGA**

Šelenburgova ul. 6/I. **LJUBLJANA** Telefon štev. 980.

Tajinstveni morilec deklet. (Nadaljevanje.)

«Kako — kaj naj pomeni to?» vzklikne oče razburjeno. «Ali imaš res denar za take — — —»

«Moja prijateljica je plačala zame,» miri Ema očeta, «Liza, saj jo poznaš. Ta ima vedno denar.»

Stari mož spravi s težavo nekaj žlic krompirjeve juhe v želodec.

«Seveda jo poznam,» pravi potem zaničljivo. «Že pogosto sem ti rekel, Ema, da to ni družba zate. Ali tudi veš, kaj se govori o Lizi? Bojda se večkrat veseljači z nekim mladim lahkoživcem!»

«No, kaj pa je na tem slabega! Če se Liza zabava, potem vendar ne more nihče proti temu kaj imeti. In njena mati bi brez dvoma proti njej nastopila, če bi se ji to ne zdelo primerno.»

Oče se razkačeno zasmeji.

«Tako, to je torej tvoja morala! Kam te vodi, Ema, preje niso nikdar prišle take besede iz tvojih ust! Kako misli Lizina mati, me ne briga, morda se bo še kmalu kesala, da je dovolila, da hodi njena hči po lastnih potih.»

Ema odgovori le z gesto, ki naj bi ovrgla očetove besede. Oče se je sedaj dvignil s stola. Stopi k peči ter si greje svoje premražene ude pri prijetni toploti, pri tem pa neprestano gleda v lepi obraz svoje hčere.

«Ema,» reče sedaj zelo resno, «že vidim, da moram drugače govoriti s teboj. Ti nisi več otrok, marveč mlada deklica, ki je pred kratkim dopolnila sedemnajsto leto, sedaj je že prišel čas, da te z vso resnostjo opozorim na vabe in zanke brezčastnih ljudi. Z Lizo nimaš več občeovati, to ti najstrožje prepovedujem.»

Ema prične sedaj na glas jokati, toda bolj iz kljubovalnosti in jeze kot kesanja.

«Ampak zakaj neki le, oče?» vzklikne Ema ilhte. «Liza je vendar vedno tako dobra in prijazna napram meni, tako rada jo imam že zaradi njene dobrosrčnosti.»

«Toda ona ni družba zate,» odvrne oče z nemajmno mirnostjo. «Pred kratkim sem jo videl, ko je šla v nedeljo na sprehod z mladim gospodom. Imela je na sebi obleko, katere brez dvoma ni sama plačala, ker ne zasluži več kot ti. In njena mati, no, saj jo poznaš, raje drži roke navskrižem in klepeta kot pa dela.»

Ema kljubovalno dvigne glavo.

«Ampak, oče, kaj pa je vendar na tem, če pokloni Lizi njen ženin kako darilo, saj stori to vendar toliko mladim gospodom, in nikdo jim zaradi tega ne bo očital slabih namenov.»

Oče se znova na kratko in nejevoljno zasmeji. «Ženin? Lep zaročenec, povej vendar odkrito, dete, ali res verjameš, da bo elegantni mladenič res poročil Lizo?»

«Zakaj pa ne, oče? Ravno včeraj sem čitala knjigo, v kateri je tako lepo popisano, kako je bogat baron poročil revno deklico.»

«Nezmisl!» odvrne oče jezno, «seveda je kaj takega lepo čitati v knjigah, toda poglej vendar resnici v oči, če se to tudi res zgodi. Take primere moreš prešteti na prstih.»

«In vendar se pripete. Seveda, vsekakor mora biti deklica lepa, sicer — — —»

«Sedaj pa že enkrat prenehaj s svojimi bedaščami,» jo prekine oče razkačeno. «Lepa? Povej mi, deklica, ali si morda domišljuješ, da si taka lepotica, da bo kak baron zaradi tebe zavrgel predsodke, ki jih ima z ozirom na svoj stan?»

«Saj ni treba, da bi bil ravno baron,» odvrne deklica ter se skrivaj ogleduje v majhnem, na steni visečem ogledalu.

«No, sedaj pa res vidim, da te je sama ničemurnost. In kdo ti je te budalosti vtepel v glavo? Pač le Liza, no, naj le enkrat pridem z njo skupaj, tedaj ji bom povedal take, da bo pomnila.»

Ema nič ne odvrne, toda iz njenega pogleda odseva precej zakrknjenosti, zdi se, da jo dobrohoteče očetove besede naravnost dolgočasijo.

«Dekle, bodi vendar pametna!» nadaljuje stari oče z bolj milim glasom, «veruj mi, da to, kar počenja Liza, ne bo dobro končalo. Njen domišljavi napuh bo imel še svoje posledice, boš videla, nekega dne bo obsedela osramočena.»

«Oh ne, oče, Liza je dovolj pametna in previdna.»

«Da, da, pametna, dokler ne bo prepozno. Seveda se vse, ki se shajajo s takimi mladimi lahkoživci, domišljujejo, da so dovolj pretkane, da si nimajo nič očitati in da se jim nič ne more pripetiti. Toda ti mladi gospodiči so v svojem poslu že dovolj izvežbani, in čim se jim nudi prilika, je že tudi nesreča tukaj. Pazi, kaj takega bo zadelo tudi Lizo!»

Besede izkušnega očeta ne napravijo na mlado deklico prav nobenega vtisa.

«Liza si nima nič očitati, in ima vendarle vsaj nekaj od svojega življenja. Vsak trenutek je v gledališču ali cirkusu, in lepa darila tudi dobiva. Rekla mi je, da jo njen ženin prav zagotovo poroči.»

«Da, da, o sv. Nikolji se roga oče, rečem ti le, da bo še dolgo, dolgo čakala — zaman. Le čakaj še nekaj časa, potem boš videla, da sem imel prav kot vedno doslej. Ti pač še ne poznaš sveta, in v poznejših letih mi boš še pogosto hvaležna, da sem te pravočasno posvaril.»

Ema se o resničnosti teh besed dozvedno nikakor ne da prepričati.

«Liza občuje vendar že tako dolgo z gospodom ter si nima doslej še prav ničesar očitati. Gospod pride ponjo v stanovanje njene matere ter je tako vljuden in blag, Liza ga nikakor ne more dovolj pohvaliti.»

«Lisica bo že nekega dne pokazala svoje zobe, Ema.»

«Oh, oče, ti misliš vedno le najslabše. Liza je zelo dostojna deklica, ki se gotovo nikdar ne bo spozabila. Ona se pač zabava, in to je tudi vse.»

«In ravno to je zanjo nevarno,» odvrne oče s svarilnim glasom. «Veruj mi, njen častilec je mož, ki prav dobro ve, kako naj se obnaša napram njej in njeni materi. On mirno čaka, da klasje dozori, in potem boš s strahom gledala, kako bo zadeva končala.»

«Tega ne verjamem, oče, ne morem verjeti.»

«Hčerka,» reče oče sedaj mehko, «misli na svojo mrtvo mater, ona te je ravno tako učila kot sedaj

jaz. Saj nama je bila vedno pred očmi le skrb za tebe. Jaz sem že v letih, in če me Bog nekega dne pokliče iz te solzne doline, boš prepuščena sama sebi brez pomoči, opore in dobrega sveta. Pomni, da kot revna deklica nimaš drugega premoženja kot pridne roke in pa neomadeževano čast.»

Ema štrli v tla, zdi se, da je ta opomin vendarle napravil nanjo precejšen vtis.

«Nekaj si se naučila,» nadaljuje oče, «ter si moreš svoj vsakdanji kruh sama zaslužiti. Ie nekoč bo tudi prišel mlad, pošteno misleč mož, ki te popelje kot ženo pod svoj skromen krov. Sicer ne ravno bogat, odličen mož, ne, najbrže bo to kak delavec, toda če bo imel srce na pravem mestu, boš z njim pri skromnem življenju in medsebojnem spoštovanju desetkrat bolj srečna, kot pa če bi se bogato omožila ter pri tem svojo čast omadeževala. Misli na besede, ki sem ti jih ravnokar povedal, otrok moj, vzemi si jih k srcu, hočem ti le dobro, saj sem tvoj oče.»

Emo oblijejo solze.

«Da, da, oče, hočem se spremeniti,» vzdihne jokaje. «Vem, zanemarila sem gospodinjstvo, toda odslej naj bo vse drugače.»

Postarni oče stopi sedaj k hčeri ter jo nežno gladi s svojo okorno roko po krasnih, temnih lasih.

«Tako je prav, Ema, vidim, da si še vedno moj dober otrok. Ne daj se zavesti po bleščočih mamilih zapeljivega sveta. Uboštvo in poštenost sta več vredni kot bogastvo in nepoštenost.»

Ema si obriše solze. Besede starega očeta so jo močno ganile. Toda iskra vabe tli še vedno v njenem srcu. Zakaj ne bi tudi ona ravnotako uživala dobrote vselega življenja kot njena prijateljica? Ali je res sramota imeti ženina, ki v svoji darežljivosti nudi vse, s čimer je mogoče razveseliti srce mlade deklice? Oh ne, to gotovo ne more biti pregrešno, oče je pač nekoliko preveč ozkosrčen po njenem mišljenju, ter ji ne privošči nobene zabave, nobenega veselja. Kaj pa ima prav za prav od življenja? Nič drugega kot težko in naporno delo, zvečer mora pa vrhgate še doma vse pospraviti in pripraviti večerjo. To je vendar kaj žalostna usoda, pravo suženjstvo!

Oh, tako zavida Ema svojo prijateljico! Da, ona ima kaj od življenja, ona more storiti, kar hoče. Ema pa mora ubogati svojega očeta, dobro se zavedajoč, da je stari oče kljub nežni ljubezni, ki jo sicer goji do nje, v stanu se hudovati nad njo. Ako ne posluša njegovih odločnih, a strogih nasvetov, potem jo čakajo težki očitki, — ne preostaja ji drugega kot — ubogati očeta. Pri tem jo tolaži misel, da morda le nekoč še napoči čas, ko bo mogla v skromni meri uživati sladkosti življenja.

Ema se spomni besed, ki jih je oče malo prej izrekel. Govoril o njeni možitvi, — seveda, Ema se zaveda da bo do tedaj poteklo še precej časa. Saj je še tako mlada, komaj sedemnajsto leto je šele dopolnila.

(Dalje prih.)

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan v Ljubljani.

Urednik Ivan Tavčar v Ljubljani.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (odgovoren Miroslav Ambrožič).

Najboljša kolesa in šivalni stroji

so edino

PETELINČEVI

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

za dom, obrt in industrijo. Brezplač. pouk, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

Od dobrega najboljšo je švicarski pletilni stroj „Dubied“

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Naročajte in zahtevajte

Novo Pravdo!

KRAVATE,

ovratnike, naramnice, srajce, nogavice, nahrbtnike in palice, modno blago, toaletne potrebščine, jedilno orodje ima v bogati izbiri in po najnižjih cenah edino

Josip Petelinc Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodl.